

Логоша В. В.,

кандидат юридичних наук,

докторант кафедри публічного управління,

туризму та готельно-ресторанної справи

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

НЕОБХІДНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Значення механізмів державного управління у сфері забезпечення енергетичної безпеки в Україні передбачає системне використання державою різних засобів впливу (нормативно-правових, фінансово-економічних, організаційно-інституційних) для гарантування стабільного, надійного та економічно аргументованого постачання енергетичних ресурсів усім споживачам, зменшення зовнішніх та внутрішніх загроз розвитку енергетичної системи та досягнення енергетичної незалежності держави. Подібні механізми є своєрідною системою взаємопов'язаних складових, які покликані забезпечити виконання державної енергетичної політики.

І. Мазур визначає механізм забезпечення енергетичної безпеки держави як сукупність інституціональних організаційних структур і комплексу використовуваних ними процедур, форм, методів і важелів розв'язання суперечностей та послаблення чи усунення загроз в енергетичній сфері. Основними передумовами формування механізму забезпечення енергетичної безпеки є визначення енергетичної стратегії та тактичних заходів її реалізації в державних програмах, обґрунтування системи найважливіших показників за спорідненими ознаками, відстеження зовнішніх та внутрішніх загроз в енергетичній сфері. Вивчення та аналіз загроз енергетичної безпеки потребує формування якісного і повноцінного інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень в енергетичному секторі економіки. У світі спостерігається зростання обсягів інформації, яку запитують у респондентів щодо відновлюваних та невідновних енергетичних ресурсів, показників енергетичної ефективності, викидів парникових газів, використання потенціалу енергозбереження та альтернативної енергетики [2, с. 304–305].

Механізми державного управління, які покликані забезпечити виконання державної енергетичної політики, виступають комплексом інструментів, методів та важелів впливу держави, спрямованих на досягнення цілей у сфері енергетики. Механізми державного управління

у сфері забезпечення енергетичної безпеки відіграють важливу роль в процесі забезпечення стабільного розвитку держави. Подібні механізми повинні охоплювати різноманітні політики та заходи, покликані пом'якшувати ризики і захист усіх складових енергетичної системи. Державне управління наділене при цьому вирішальним значенням у забезпеченні енергетичної безпеки нашої держави. За рахунок ефективного регулювання та виконання енергетичної політики уряд має можливість вирішувати проблеми, пов'язані із геополітичною напруженістю, перебоями в постачанні та технологічною вразливістю. Дані механізми полягають у законодавчих та оперативних діях з метою підвищення стабільності та надійності енергетичної сфери. Протягом останніх років Верховна Рада України імплементувала ключові законодавчі ініціативи з метою покращення енергетичної безпеки. Однією із таких ініціатив є формування ефективної національної системи кібернетичної безпеки в контексті захисту енергетики від кібернетичних небезпек. Дана система покликана захищати критично важливу енергетичну інфраструктуру, запобігати несанкціонованому доступу та забезпечити безпечний обмін інформаційними даними в секторі. Відтак, слід вважати, що механізми державного управління відіграють важливу роль в процесі забезпечення надійного та безперебійного постачання в Україні енергоресурсів з метою задоволення її наявних потреб та підтримки добробуту її населення. Саме системою реалізація цих механізмів дає можливість гарантувати стабільне енергопостачання, забезпечувати енергетичну безпеку та незалежність України.

С. В. Майстро та С. В. Москалюк виокремили такі механізми державного управління у сфері забезпечення енергетичної безпеки:

1. Політико-адміністративний (передбачає: реалізацію національних, регіональних, місцевих, галузевих та цільових програм в енергетичній сфері; координацію реалізації енергетичних проєктів на різних рівнях: між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадами, підприємцями, громадськими організаціями, освітньо-науковими установами, іншими організаціями та підприємствами, зокрема в межах реалізації публічно-приватного партнерства).

2. Законодавчо-нормативний (формує система законодавчих та нормативно-правових актів держави, за допомогою якої забезпечується стійкий розвиток енергетичної сфери).

3. Фінансово-економічний (сукупність фінансових та економічних стимулів, важелів та інструментів, за допомогою яких здійснюється або стимулюється сталий розвиток енергетики за рахунок визначених законодавством джерел: коштів державного та місцевого бюджетів, коштів юридичних та фізичних осіб, іноземних інвесторів тощо).

4. Соціально-комунікаційний (сприяє висвітленню особливостей реалізації державної енергетичної політики, а також популяризації ідей енергоефективності та енергозбереження у суспільстві через застосування інформаційних кампаній та методів морально-психологічного впливу) [3, с. 98–99].

С. Бугазіянус зазначає, що державне управління забезпеченням енергетичної безпеки України включає в себе ряд механізмів і інструментів, які допомагають забезпечити стабільність та ефективність енергетичного сектору. Основні механізми державного управління в цій сфері включають:

1. Розробка та реалізація стратегій та політик енергетичної безпеки: Держава встановлює національні стратегії та політики, які спрямовані на забезпечення стійкості постачання енергії, розвиток відновлюваних джерел енергії та зменшення залежності від імпорту.

2. Регулювання та нагляд: Державна регуляторна служба встановлює правила та норми, якими повинні керуватися енергетичні підприємства. Вона також здійснює контроль за дотриманням цих правил та норм.

3. Моніторинг та аналіз енергетичного ринку: Уряд та спеціалізовані організації проводять моніторинг та аналіз енергетичного ринку, щоб визначити потенційні ризики та вжити заходи для їх запобігання.

4. Впровадження енергоефективних технологій: Влада стимулює впровадження енергоефективних технологій та заходів, які допомагають зменшити споживання енергії та підвищити енергетичну ефективність.

5. Розвиток альтернативних джерел енергії: Уряд сприяє розвитку енергетичних систем на основі відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова, гідроенергетика тощо.

6. Міжнародне співробітництво: Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями та партнерами з метою забезпечення енергетичної безпеки. Це включає підписання угод, обмін досвідом та технологіями, а також спільні проекти [1, с. 186–187].

Отже, вище зазначені механізми в сукупності дають можливість забезпечити не тільки належний рівень енергетичної безпеки України, а також і стабільність та стійкість до потенційних небезпек. Варто зазначити, що протягом останніх років системи енергозабезпечення в нашій державі зазнала суттєвих змін. Ефективна реалізація державного управління у даній сфері можлива тільки при системному використанні державою усіх існуючих інструментів впливу в сукупності. Ігнорування або недосконалість хоча б одного з механізмів може негативно позначитися на загальному рівні енергетичної безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Бугазіяну С. Державне управління та механізми забезпечення енергетичної безпеки України. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2024. № 31. С. 184–187.
2. Мазур І. М. Дефініція поняття «енергетична безпека»: дено-тативний підхід. *Науково-інформаційний вісник*. 2013. № 8. С. 302–314.
3. Майстро С. В., Москалюк С. В. Механізми реалізації державної енергетичної політики: теоретико-методологічні засади. *Ефективність державного управління*. 2019. Випуск 2 (59). С. 96–107. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.59.2019.178423>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-621-1-18>

Масик-Бессова М. З.,

*кандидат наук з державного управління, учений секретар
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Під поняттям інституційної стійкості слід розуміти здатність системи динамічно адаптуватися та розвиватися під впливом зовнішніх факторів. При цьому цифровізація виступає своєрідною рушійною силою даного процесу, змінюючи жорстку ієрархічну бюрократію на гнучку мережеву структуру.

Як зазначає Т. Малахова, цифровізація публічного управління постає гарантом інституційної стійкості держави. В умовах війни вона дозволила українському уряду продовжити ефективно працювати, підтримувати громадян і навіть розвиватися в цифровій сфері, попри всі руйнівні впливи. У майбутньому цифрова стійкість залишатиметься ключем до успішного розвитку й безпеки: нові загрози виникатимуть і в кіберпросторі, і у фізичному світі. Таким чином, держави, що інвестують у свій цифровий суверенітет, будуть значно краще підготовлені до будь-яких потрясінь [1].

Дослідження Є. М. Данкевича та В. Є. Данкевича виявило, що цифрові технології можуть суттєво підвищити стійкість державних інституцій у кризових умовах, зокрема в період війни. Використання хмарних рішень, мобільних додатків, електронних платформ для документообігу та комунікації між відомствами забезпечує безперервність